

N:o 52.

Ank. till Riksd. kansli den 12 maj 1892, kl. 2 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till 3 § i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

I 3 § af förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 stadgas:

»En hvar, som är arbetsför, skall utan fattigvårdssamhälles betungande försörja sig sjelf och sina minderåriga barn, så ock arbetsför man sin hustru; åliggande i öfrigt föräldrar och barn att i mån af behof, å ena, och förmåga, å andra sidan, hvarandra försörja»;

samt i 35 § af samma förordning:

»1. Fattigvårdsstyrelse tillkommer målsmans- och husbonderätt öfver den, som af fattigvårdssamhället åtnjuter full försörjning, hvilken ej blott tillfällig är, samt husbonderätt ej mindre öfver en hvar, som för sig åtnjuter annan fattigvård, än ock öfver den, hvars minderåriga barn eller hvars hustru enligt 1 § åtnjuter full försörjning, som ej är tillfällig; gällande den målsmans- och husbonderätt, så länge fattigvården fortfar.

2. Om någon genom lättja eller liknöjdhet ådrager sitt minderåriga barn eller sin hustru sådan nöd, att fattigvård måst enligt 1 § någon af dem lemnas, skall han, äfven om fattigvården är tillfällig, stå under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, till dess den kostnad, fattigvårdssamhället tillskyndats, blifvit godtgjord. Till enahanda påföljd är den förfallen, hvars minderåriga barn, enligt hvad här nedan sägs, för betlande anhålles och på fattigvårdssamhälles bekostnad hem-sändes — — — — —».

I en inom Andra Kammaren vid 1886 års riksdag afgifven motion erinrades, hurusom af ofvan anförda bestämmelser följde, icke blott att föräldrar vore pligtiga försörja sina barn, utan äfven att de föräldrar, som i sådant hänseende tredskades, kunde ställas under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde. Man hade, anmärkte motionären, trott att ifrågavarande bestämmelser gälde *alla* föräldrar, äfven sådana, som utom äktenskapet blifvit föräldrar till barn, som öfverlemnades åt fattigvården att försörja. Af ett motionen bilagdt Kongl. Maj:ts utslag den 7 december 1885 framginge emellertid, att Kongl. Maj:t på besvär af ordförande i fattigvårdsstyrelse funnit den omständighet, att en person, i följd deraf, att han brustit åt honom förelagd edgång i mål angående uppfostringsbidrag, förklarats skyldig utgifva dylikt bidrag, icke skäligen kunna läggas till grund för tillämpningen å bemälda person af bestämmelserna i ofvan anförda 35 § i förordningen angående fattigvården. Då med en dylik tillämpning ifrågavarande bestämmelser skulle gifva anledning till orättvisor af onaturliga föräldrar icke allenast emot deras barn, utan äfven emot kommunerna och deras fattigvård, hemstälde motionären om en sådan förändring i nämnda förordning, att den, som antingen erkänt faderskapet eller genom laga kraftvunnen dom förpligtats utgifva uppfostringsbidrag till oäkta barn, äfvensom moder till sådant barn skulle underkastas enahanda ansvar och skyldigheter i fattigvårdshänseende som föräldrar till äkta barn.

I afgifvet utlåtande n:o 46 anförde lagutskottet, dit berörda motion hänvisats, att utskottet för sin del ansåge otvifvelaktigt, att ifrågavarande bestämmelser egde tillämpning äfven på föräldrar till oäkta barn, och att sålunda en person, som ostridigt vore fader till ett oäkta barn, måste i alla afseenden betraktas såsom sådan. Det af motionären åberopade utslag grundade sig också uppenbarligen derå, att domstolen icke förklarats personen i fråga vara eller böra anses för barnfader, utan endast, af anfördt skäl, förpligtat honom att utgifva visst uppfostringsbidrag.

Utskottet ansåge emellertid, lika med motionären, att en person, som sålunda blifvit förpligtad till utgifvande af uppfostringsbidrag till minderårigt barn, borde, derest barnet fölle fattigvården till last, underkastas den påföljd, som i 35 § af ifrågavarande förordning stadgades. Sådan person syntes likväl icke böra helt och hållet likställas med *fader* till ett barn, som åtnjöte fattigförsörjning, utan borde berörda påföljd på honom tillämpas endast i den mån, han undandroge sig att utgifva det ådömda bidraget.

Utskottets i enlighet härmed gjorda hemställan om ändrad lydelse af sistnämnda paragraf afslogs emellertid af Första Kammaren, vid hvilket förhållande en af medkammaren beslutad återremiss af ärendet icke föranledde någon vidare åtgärd.

Frågan om den påföljd för försummad försörjningspligt, som bör drabba *fäder* till oäkta barn, har vid innevarande riksdag återupptagits i en inom Andra Kammaren af herr *A. Kihlberg* väckt motion, n:o 25, deri föreslås:

»att Riksdagen för sin del ville besluta ett tillägg till 3 § i gällande fattigvårdsförordning, så lydande:

Den, som genom laga kraftvunnen dom blifvit ålagd eller genom behörigen domfäst förlikning åtagit sig att till sitt oäkta barns moder utgifva visst bidrag till barnets underhåll, vare ock skyldig barnet försörja, om barnets moder dör eller är oförmögen att lemna barnet underhåll och vård.

Försummar fader att försörja sitt oäkta barn, så att fattigvård måste detsamma lemnas, eller kan han icke förmås lemna barnets moder det henne tillerkända uppfostringsbidrag och varder anmälan härom af henne hos fattigvårdsstyrelse gjord, stånde han under fattigvårdsstyrelsens husbonderätt, på sätt i 35 § af denna förordning närmare omförmäles.»

Såsom bilagor till sin berörda motion har motionären låtit aftrycka två prejudikat i ämnet, till hvilka utskottet härmed tillåter sig att hänvisa.

Till stöd för sin framställning anför motionären, att gällande fattigvårdsförordning i fråga om oäkta barns försörjning i sin tillämpning blefve orättvis och lade allt för stor börda på modern, under det att fadren lemnade ringa bidrag till eller helt och hållet undandroge sig att försörja och uppfostra sitt barn. Emedan det enligt sakens natur vore svårare att konstatera hvem som vore fadern än hvem som vore modern till ett oäkta barn, blefve det alltid i första hand modern, som ensam hade skyldigheten och ansvaret för att hennes barn erhöle nödortftig vård och försörjning, och kunde modern någon gång genom frivillig öfverenskommelse tillvinna sig eller vid domstol blifva tilldömd ett ringa bidrag, ofta nog endast 20 à 30 kronor årligen, af barnets fader, så inträffade dock ganska ofta det sorgliga förhållandet, att denne äfven undandroge sig denna ringa hjälp. Den, som varit ordförande i fattigvårdsstyrelse, hade nog mer än en gång fått mottaga besök af dessa fattiga, stackars mödrar, hvilka begärt hjälp, dels af fattigvården

för sina barns försörjning, men ock för att af barnfadren utfå det uppfostringsbidrag, han af domstol blifvit dömd lemna barnets moder. När man, i sistnämnda fall, vidtagit åtgärder för vinnande af utmätning hos barnfadern, hade resultatet ofta blifvit det, vare sig barnfadern varit tjänsteträng, bondeson, boende och arbetande hos föräldrarna, eller tillhört den s. k. lösa arbetsbefolkningen, att vederbörande exekutor lemnat intyg, att personen i fråga saknade utmätningssbar tillgång, och dermed vore den sökte alldeles fri från alla skyldigheter mot sitt barn. Dessa personer hade likväl genom sitt arbete, i vanligaste fall, så goda inkomster, att de med god vilja, utan någon känbar uppoffring, kunde lemna det lilla uppfostringsbidrag, de vore dömda att gifva barnets moder, hvilken i alla händelser i mångdubbelt mått finge känna tyngden af försörjningsskyldigheten. — Kunde det vara rätt, att ett sådant förhållande finge fortfara? Enligt motionärens förmenande vore staten pliktig att lemna ifrågavarande barn och mödrar bättre skydd genom skärpta lagbestämmelser, hvarigenom arbetsför man kunde förmås att göra sin pligt mot sitt oäkta barn. Personer, dömda till böter för ofta nog mindre förseelser än den att undandraga sig försörjningspligten för sina barn, finge vid bristande tillgång böterna förvandlade till fängelsestraff. Enligt ofvan anförda 35 § egde fattigvårdsstyrelse husbonderätt öfver den, som genom lätja eller liknöjdhet ådroge sitt minderåriga barn eller sin hustru sådan nöd, att fattigvård måste dem lemnas, och om sådan person vägrade fullgöra arbete, som honom föresattes, eller eljest visade tredska, sjelfsväld eller sturskhet och ej läte rätta sig efter styrelsens varning, så kunde allmänt arbete åläggas sådan person. Och icke kunde det väl anses för hårdt eller orättvist, om arbetsför man, som undandrog sig att lemna ådömdt uppfostringsbidrag för sitt oäkta barn, underkastades enahanda ansvar för försummad försörjningspligt. Ty man kunde väl ändå icke förneka, att i försörjningspligten för deras gemensamma barn borde mannen hafva minst lika stor del som kvinnan; men när inträffade detta någonsin i fråga om oäkta barn? Huru svårt vore det icke i de allra flesta fall för kvinnan att mot den hjertlöse mannen, som förnekade faderskapet, skaffa bevisning derom, och lyckades det henne med tårar och böner att få mannen att lemna förbindelse på ett ringa bidrag till barnets uppfostran eller att vid domstol få honom dertill dömd, så inträffade i många fall, såsom förut påvisats, att modern icke kunde få ut detta ringa understöd. Visserligen hade blifvit ifrågasatt, om icke fattigvårdsstyrelse, efter anmälan af barnets moder, att hon icke kunnat af barnfadern utfå bidraget och sjelf hade svårighet att försörja sig och barnet, kunde gent emot honom

tillämpa bestämmelsen i sistnämnda lagrum, men ett af de båda af motionären åberopade prejudikaten syntes gifva vid handen, att samma lagrum ansåges icke ega tillämplighet å *fader till oäkta barn*.

Utskottet delar i förevarande ämne i allt väsentligt den uppfattning, som, på sätt ofvan blifvit anfördt, uttalades af lagutskottet vid 1886 års riksdag. Riktigheten af denna uppfattning synes ock bekräftad af de båda prejudikat, hvarå motionären åberopat sig.

I det *ena* fallet, innefattande en Kongl. Maj:ts dom den 20 februari 1872, var nemligen den person, mot hvilken ersättningsanspråket rigtades, af domstol förklarad *vara* fader till det oäkta barn, hvarom i målet var fråga, och vid sådant förhållande förefinnes enligt utskottets mening icke något tvifvel derom att, derest — hvilket spörsmål i nämnda mål dock icke förelåg till pröfning — ifrågavarande fader gjort sig skyldig till det förfarande, som i 35 § förutsättes, de i samma § äfvensom i 41 och 42 §§ stadgade påföljder jemväl skolat drabba honom.

I det *andra* fallet, fullkomligt likartadt med det af motionären vid 1886 års riksdag åberopade, ofvan anmärkta rättsfall, gälde frågan deremot, huruvida fattigvårdsstyrelse eger husbondevälde öfver person, hvilken öfvertygats hafva plägat umgänge med moder till oäkta barn å sådan tid, att han *kan* vara fader till samma barn och hvilken på *denna* grund förpligtats att utgifva ett uppfostringsbidrag, som han emellertid sedermera uraktlåter att lemna. Detta spörsmål blef jemväl i förevarande fall nekande besvaradt.

Utskottet finner sålunda, der faderskap ostridigt föreligger, ett af motionären ifrågasatt förtydligande af fattigvårdsförordningens bestämmelser icke vara af nöden, och anser det af motionären föreslagna tillägg till 3 § i fattigvårdsförordningen derom, att den, som blifvit dömd att erlägga bidrag till uppfostran af ett oäkta barn, hvars fader han ansetts vara, skulle förklaras skyldig att försörja barnet, om dess moder aflede eller vore oförmögen att lemna barnet underhåll och vård, icke vara erforderligt, då det enligt utskottets åsigt är öfverensstämmande med svensk rätt, att en person, som blifvit sålunda dömd, är skyldig i de af motionären omförmälda fall att i mån af sin förmåga lemna ytterligare bidrag i berörda hänseende och jemväl helt och hållet försörja barnet.

Deremot anser utskottet motionärens framställning, så vidt den afser utsträckt tillämpning af bestämmelserna i 35 § i fattigvårdsförordningen, nemligen jemväl å den, som endast på den grund, att han till modern till ett oäkta barn stått i det förhållande, att han ansetts kunna vara fader till barnet, blifvit af domstol förpligtad att försörja detsamma eller lemna bidrag till dess underhåll och uppfostran, vara befogad, dock att fattigvårdssamhälles rätt i detta fall icke torde böra utsträckas längre, än till dess den sålunda förpligtade erlagt eller fullgjort hvad honom blifvit af domstol ålagdt.

Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871, att stadgandena i 35 § af nämnda förordning förklaras vara tillämpliga å en hvar, som af domstol förpligtats att försörja ett oäkta barn, till hvilket han ansetts vara fader, eller lemna bidrag till detsammas underhåll och uppfostran, men icke fullgjort detta och derigenom vållat, att fattigvård enligt 1 § af samma förordning måst barnet lemnas.

Stockholm den 12 maj 1892.

På lagutskottets vägnar:

A. LILIENBERG.

Reservationer:

af herrar *Fröberg*, grefve *Klingspor*, *Claëson* och *Ölander*.

Herr *L. O. Larsson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
